

องค์การสหประชาชาติ United Nations (UN)

เว็บไซต์ www.un.org

ที่ตั้งสำนักงาน นครนิวยอร์ก สหรัฐฯ

ก่อตั้งเมื่อ 26 ก.ค.2488 และมีผลอย่างเป็นทางการ เมื่อ 24 ต.ค.2488

วัตถุประสงค์ รักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และปัญหาด้านมนุษยธรรม

สมาชิก 193 ประเทศ (ประเทศสมาชิกล่าสุดคือ เซาท์ซูดาน เข้าร่วม เมื่อ 9 ก.ค.2554) และผู้สังเกตการณ์ 2 รัฐ (Non-member Observer States) ได้แก่ นครรัฐวาติกัน (The Holy See) และรัฐปาเลสไตน์ (State of Palestine)

เลขาธิการ นายอันโตนิโอ กูแตเรซ (António Guterres) ชาวโปรตุเกส (ดำรงตำแหน่งสมัยแรก เมื่อ 1 ม.ค.2560-31 ธ.ค.2564 และสมัยที่ 2 ใน 1 ม.ค.2565-31 ธ.ค.2569) วาระ 5 ปี

ภารกิจ สหประชาชาติ (UN) ประกอบด้วย 6 เสาหลักสำคัญ ได้แก่ เลขาธิการสมัชชาสหประชาชาติ (General Assembly) คณะมนตรีความมั่นคง (Security Council) คณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคม (Economic and Social Council) คณะมนตรีภาวะทรัสตี (ยุติการทำงานในปัจจุบัน) ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice) และสำนักเลขาธิการสหประชาชาติ (Secretariat) นอกจากนี้ ยังมีองค์กรสำคัญภายใต้สหประชาชาติ อาทิ องค์การอนามัยโลก (WHO) องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) กองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) และองค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO)

เมื่อปี 2559 UN กำหนดให้เป็นปีแห่งการผลักดันเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals-SDGs) เพื่อบรรลุความสำเร็จภายในปี 2573 รวม 17 เป้าหมาย ได้แก่ 1) ขจัดความยากจน 2) ขจัดความหิวโหย 3) มีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี 4) การศึกษาที่เท่าเทียม 5) ความเท่าเทียมทางเพศ 6) การจัดการน้ำและสุขาภิบาล 7) พลังงานสะอาดที่ทุกคนเข้าถึงได้ 8) การจ้างงานที่มีคุณค่าและการเติบโตทางเศรษฐกิจ 9) อุตสาหกรรม นวัตกรรม โครงสร้างพื้นฐาน 10) ลดความเหลื่อมล้ำ 11) เมืองและถิ่นฐานมนุษย์อย่างยั่งยืน 12) แผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน 13) การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 14) การใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเล 15) การใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบก

16) สังคมสงบสุข ยุติธรรม ไม่แบ่งแยก และ 17) ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมถึงเป็นองค์กรให้ประเทศสมาชิกได้ร่วมแก้ไขปัญหาและขับเคลื่อนด้านความมั่นคงและสันติภาพของโลก โดยเฉพาะปัญหาความขัดแย้งในภูมิภาคตะวันออกกลาง การแก้ไขปัญหาผู้อพยพพลัดถิ่น และการแก้ไขปัญหาวาอุณิเวศสิทธิ์

ภายหลังการรับตำแหน่งของนายกูแตเรซ UN ปฏิรูปองค์กรและหน่วยงานด้านการบริหารองค์กรและงบประมาณ อีกทั้งเพิ่มบทบาทสตรีให้ได้รับตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงและมีสัดส่วนมากขึ้น การบริหารองค์กรในช่วงต่อไป UN มุ่งให้ความสำคัญที่สะท้อนความเป็นจริงและความท้าทายของโลก ซึ่งต้องได้รับการสนับสนุนอย่างเข้มแข็งจากประเทศสมาชิก 9 ด้าน ได้แก่ การสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาที่ยั่งยืน การรักษาความมั่นคงและสันติภาพระหว่างประเทศ การส่งเสริมพัฒนาการของภูมิภาคแอฟริกา การสนับสนุนและปกป้องสิทธิมนุษยชนทุกด้าน ความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพเพื่อเข้าถึงด้านมนุษยธรรม การสนับสนุนความยุติธรรมและกฎหมายระหว่างประเทศ การปลดอาวุธ การควบคุมยาเสพติด การป้องกันอาชญากรรม การต่อสู้การก่อการร้ายระหว่างประเทศ และความเข้มแข็งขององค์กรภายใต้ UN

ที่ผ่านมา UN บรรลุภารกิจสำคัญ อาทิ ประสานงานและให้ความช่วยเหลือทางมนุษยธรรม โดยจัดสรรงบประมาณ 22,500 ล้านดอลลาร์สหรัฐ สำหรับผู้หนีภัยสงคราม ภาวะอดอยาก และการข่มเหงทารุณกว่า 90 ล้านคนใน 80 ประเทศ ร่วมทำงานกับประเทศสมาชิกไม่ให้อุณหภูมิโลกสูงเกิน 2 องศาเซลเซียส จากค่ามาตรฐานที่ระบุไว้ในข้อตกลงในการประชุมที่ปารีสเมื่อปี 2559 บรรลุภารกิจรักษาสันติภาพใน 4 ภูมิภาคทั่วโลก ปกป้องและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนจากปฏิญญาและสนธิสัญญา 80 ฉบับ และใช้นโยบายทางการทูตเพื่อป้องกันความขัดแย้งใน 67 ประเทศ

การเป็นภาคีพันธสัญญาระหว่างประเทศที่สำคัญของไทย

ตราสารระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน

- อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child-CRC)
- อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Woman-CEDAW)
- กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights-ICCPR)
- กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economics, Social and Cultural Rights-ICESCR)
- อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination-CERD)
- อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment-CAT)
- อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities-CRPD)
- อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ (International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearance-CED)
- อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิแรงงานโยกย้ายถิ่นฐานและสมาชิกในครอบครัว (Convention on the Protection of the Rights of Migrant Workers and Members of their Families-CMW)

- พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Optional Protocol to the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women) สำคัญ คือ การยอมรับอำนาจของคณะกรรมการประจำอนุสัญญา ในการรับและพิจารณาข้อร้องเรียนในกรณีการละเมิดพันธกรณีภายใต้อนุสัญญาฯ โดยผู้ร้องเรียนอาจเป็นบุคคล/กลุ่มบุคคลในนามผู้ถูกละเมิดสิทธิก็ได้ ทั้งนี้ ไทยให้สัตยาบันเมื่อ 14 มิ.ย.2543
- พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เรื่อง การขายเด็ก โสเภณีเด็ก และสื่อลามกที่เกี่ยวกับเด็ก (Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on the Sale of Children, Child Prostitution and Child Pornography) เป็นภาคี เมื่อ 11 ม.ค.2549
- พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เรื่อง ความเกี่ยวพันของเด็กในความขัดแย้งกันด้วยอาวุธ (Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on the Involvement of Children in Armed Conflict) เป็นภาคีเมื่อ 27 ก.พ.2549
- พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (Optional Protocol to the Convention on the Rights of Persons with Disabilities-OP-CRPD) มีผลบังคับใช้กับไทยตั้งแต่ 2 ต.ค.2559

ด้านความมั่นคง

- สนธิสัญญาไม่แพร่ขยายอาวุธนิวเคลียร์ (Nuclear Non-Proliferation Treaty-NPT)
- สนธิสัญญาห้ามทดลองอาวุธนิวเคลียร์โดยสมบูรณ์ (Comprehensive Nuclear-Test-Ban Treaty-CTBT)
- อนุสัญญาห้ามอาวุธเคมี (Chemical Weapons Convention-CWC)
- อนุสัญญาห้ามอาวุธชีวภาพ (Biological Weapons Convention-BWC)
- อนุสัญญา UN ว่าด้วยการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (Suppression of the Financing of Terrorism Convention)
- อนุสัญญาระหว่างประเทศเพื่อปราบปรามการก่อการร้ายที่ใช้นิวเคลียร์ (International Convention for the Suppression of Acts of Nuclear Terrorism)
- อนุสัญญาว่าด้วยความผิดและการกระทำอื่น ๆ บางประการที่กระทำบนอากาศยาน (Convention on Offences and Certain Other Acts Committed on Board Aircraft, signed at Tokyo on 14 September 1963)
- อนุสัญญาเพื่อปราบปรามการยึดอากาศยานโดยมิชอบด้วยกฎหมาย (Convention for the Suppression of Unlawful Seizure of Aircraft, signed at the Hague on 16 December 1970)
- อนุสัญญาเพื่อปราบปรามการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายต่อความปลอดภัยของการบินพลเรือน (Convention for the Suppression of Unlawful Acts against the Safety of Civil Aviation, signed at Montreal on 23 September 1971)
- พิธีสารเพื่อการปราบปรามการกระทำรุนแรงอันมิชอบด้วยกฎหมาย ณ ท่าอากาศยาน ซึ่งให้บริการการบินพลเรือนระหว่างประเทศ เพิ่มเติมอนุสัญญาเพื่อปราบปรามการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายต่อความปลอดภัยของการบินพลเรือน (Protocol on the Suppression of Unlawful Acts of Violence at Airports Serving International Civil Aviation, supplementary to the Convention for the Suppression of Unlawful Acts against the Safety of Civil Aviation, signed at Montreal on 24 February 1988)

ด้านสิ่งแวดล้อมและอื่น ๆ ที่สำคัญ อาทิ

- อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ปี 2535 (Convention on Biological Diversity)
- อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ ปี 2514 (Ramsar Convention 1971)
- อนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมเคลื่อนย้ายและกำจัดของเสียอันตรายข้ามแดน (Basel Convention on the Control of Transboundary Movements of Hazardous Waste and their Disposal) คุ้มครองสุขภาพอนามัยของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมจากของเสียอันตรายและการป้องกันอันตรายจากสิ่งแวดล้อมในประเทศกำลังพัฒนา
 - โครงการมนุษย์และชีวมณฑล (Man and Biosphere Programme-MAB) ภายใต้องค์การยูเนสโก (UNESCO) อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และดำรงรักษาคุณค่าทางวัฒนธรรม ด้วยการจัดตั้งพื้นที่สงวนชีวมณฑล (Biosphere Reserve) ที่สื่อถึงความสมดุลระหว่างมนุษย์และโลกของสิ่งมีชีวิต
 - อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ (Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage) ซึ่งกำหนดให้สภาระหว่างประเทศว่าด้วยโบราณสถานและแหล่งโบราณคดี (International Council on Monuments and Sites-ICOMOS) พิจารณาแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม และสหภาพการอนุรักษ์โลก (International Union for Conservation of Nature-IUCN) พิจารณาแหล่งมรดกทางธรรมชาติ
 - อนุสัญญา UN ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change-UNFCCC) รักษาระดับความเข้มข้นของก๊าซเรือนกระจกในบรรยากาศให้คงที่อยู่ในระดับที่ปลอดภัย
 - อนุสัญญา UN ว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต (United Nations Convention against Corruption-UNCAC ค.ศ.2003)
 - ความตกลงปารีส (Paris Agreement) ไทยเข้าเป็นภาคีเมื่อ 21 เม.ย.2559

บทบาทของ UN

UN และ UNSC ได้รับแรงกดดันอย่างต่อเนื่องให้แสดงบทบาทในการยุติสงครามระหว่างรัสเซียกับยูเครน เมื่อปี 2566 รวมถึงสถานการณ์การสู้รบระหว่างอิสราเอลกับกลุ่มฮามาส หลังไม่สามารถออกข้อยุติหรือแถลงการณ์ในประเด็นความขัดแย้งดังกล่าวได้ เนื่องจากเผชิญกับการใช้สิทธิยับยั้ง (Veto) ของสมาชิกถาวร เช่น สหรัฐฯ จีน และรัสเซีย ทั้งนี้ สมาชิก UN หลายประเทศเห็นสอดคล้องว่า กลไกต่าง ๆ ของ UN อาจไม่สอดคล้องกับสถานะโลกในปัจจุบันที่มีหลายขั้วอำนาจ และเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันอย่างซับซ้อน โดยสนับสนุนให้มีการปฏิรูปองค์กร โดยเฉพาะการเพิ่มสมาชิกถาวรและไม่ถาวรของ UNSC จากภูมิภาคแอฟริกา ละตินอเมริกา และเอเชียให้มากขึ้น รวมทั้งจำกัดสิทธิยับยั้งของสมาชิกถาวร UNSC

อย่างไรก็ดี UN ยังสามารถทำหน้าที่เป็นองค์กรหลักในการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมเฉพาะอย่างยิ่ง การให้ความช่วยเหลือแก่พลเรือนที่ประสบความเดือดร้อนจากสถานการณ์การสู้รบ เช่น จัดหาสถานที่พักพิง อาหาร เวชภัณฑ์ รวมถึงการดูแลรักษาสุขภาพจิต การให้ความช่วยเหลือผู้พลัดถิ่นในด้านต่าง ๆ อาทิ เพิ่มศูนย์จัดส่งอาหารและสิ่งของที่จำเป็น รวมทั้งสนับสนุนเงินยืมชีพ แม้ UN เผชิญข้อจำกัดในการเข้าถึงพื้นที่ความขัดแย้ง ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญในการสนับสนุนความช่วยเหลือ

การดำรงตำแหน่งเลขาธิการ UN สมัยที่ 2 ของนายอันโตนิโอ กูแตเรซ ยังคงยึดมั่นให้ความช่วยเหลือประชาชน และสนับสนุนการยุติการใช้ความรุนแรง การเปลี่ยนผ่านสู่ประชาธิปไตย ตลอดจนความเท่าเทียมกันทางเพศ พร้อมทั้งสนับสนุนการใช้ความร่วมมือระดับภูมิภาคในการแก้ไขปัญหาโดยสันติ นอกจากนี้ UN ยังเร่ง

ดำเนินบทบาทผลักดันประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น ผ่านการประชุมสมัชชาประเทศภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อบรรลุเป้าหมายการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิให้เป็นศูนย์ (net zero emissions) ภายในปี 2593 และเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals-SDGs) ภายในปี 2573 และการแสวงหาความร่วมมือกับประชาคมระหว่างประเทศเพื่อกำหนดมาตรการกำกับดูแลเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์

ความสัมพันธ์ระหว่างไทย-UN

ไทยและ UN มีความสัมพันธ์และความร่วมมือที่ใกล้ชิด โดยปี 2567 จะเป็นปีที่ไทยเข้าเป็นสมาชิก UN ครบ 78 ปี ทั้งนี้ การประชุมสมัชชาสหประชาชาติ (United Nations General Assembly-UNGA) สมัยที่ 78 ระหว่าง 19-23 และ 26 ก.ย.2566 นายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี แกลงในการอภิปรายทั่วไป (General Debate) แสดงความมุ่งมั่นที่จะเสริมสร้างค่านิยมประชาธิปไตยของประเทศให้แข็งแกร่งขึ้น และจะแสดงบทบาทเชิงรุกและสร้างสรรค์ในการเป็นหุ้นส่วนกับประชาคมระหว่างประเทศ ผ่านข้อตกลงทางการค้าและการลงทุน ตลอดจนแสดงความพร้อมของไทยในการลงสมัครเลือกตั้งสมาชิกคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (UNHRC) วาระปี 2568-2570 ย้ำถึงความจำเป็นในการเร่งดำเนินการตามวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ.2030 โดยจะกระตุ้นการสร้างงาน และสนับสนุนทางการเงินแก่กลุ่มเปราะบาง ขณะเดียวกันยังเน้นหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” และ “Bio-Circular-Green Economy Model” เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ รวมถึงให้คำมั่นจะสนับสนุนความมั่นคงทางอาหาร รวมถึงใช้กลไกการเงินสีเขียว (green finance mechanism) เพื่อส่งเสริมการเติบโตและการลงทุนในโครงการด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม นอกจากนี้ ตั้งเป้าหมายลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิร้อยละ 40 ภายในปี 2583 โดยจะเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานและเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานหมุนเวียนมากขึ้น

